

Särskild sammanställning av miljöbedömning – detaljplan för Näsängen, Österåkers kommun.

Av 6 kap 16 § miljöbalken framgår att när en plan har antagits ska den beslutande myndigheten eller kommunen i en särskild sammanställning redovisa:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,
2. hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter,
3. skälen för att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och
4. vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Kommunen ska informera berörda kommuner och myndigheter, allmänheten om att planen har antagits samt göra sammanställningen och planen tillgängliga för dem.

Bakgrund

Syftet med detaljplanen för Näsängen är att ge möjligheter till hållbar stadsutveckling med såväl bostäder som lokala verksamheter och service. Tillsammans med angränsande områden omfattar projektet ca 5 000 planerade nya bostäder och bygger ut Åkersberga tätort mot havet i söder. Detaljplanen som utgör första etappen av utbyggnadsområdet för Näsängen möjliggör för ca 1 400 nya bostäder och ca 15 000 m² lokaler i varierad bebyggelse med småstadskaraktär. Resterande del, Etapp II, avses omfatta ca 70 småhus.

Utveckling av hållbarhetsaspekterna är ett av planens huvudsyften. Inför och parallellt med planarbetet har därför ett hållbarhetsprogram upprättats. Det har i sin tur legat till grund för ett gestaltningsprogram som legat till grund för detaljplanen och som plan- och genomförandebeskrivningen hänvisar till. I hållbarhetsprogrammet ingår en detaljerad förteckning över krav som ska uppfyllas och hur uppfyllandet ska garanteras. Plankarta med planbestämmelser och tillhörande plan och genomförandebeskrivning reglerar detta. Kraven följs även upp i gestaltningsprogram, skötselplan samt i avtal knutna till planen.

För social hållbarhet ges riktlinjer om identitet, vad gäller läge, landskap och historia, om mötesplatser och gaturum vad gäller trygghet och lokalt engagemang, om grönstruktur och rekreation och om hälsa och säkerhet. Ekonomisk hållbarhet ska uppnås med effektivt markutnyttjande för attraktiv kvarterstad, där genomförandemodellen medger tidiga investeringar i hållbarhet. Dessutom ges riktlinjer om folkhälsa, om resurshushållning och effektiv markanvändning och om projektekonomi. För ekologisk hållbarhet ges därutöver riktlinjer om transportenergi, om kretslopp och miljöteknik, om grön- och blåstruktur och om ekosystemtjänster.

1. Integrering av miljöaspekter i planen

Eftersom detaljplanen har bedömts riskera att medföra en betydande miljöpåverkan har kommunen gjort en miljöbedömning av planen, och en MKB har medföljt planförslaget. Miljöbedömningen av planen för Näsängen påbörjades senhösten 2008, då arbetet med en behovsbedömning av ett detaljplaneprogram genomfördes. Under programarbetet genomfördes också ett antal möten, där miljöaspekterna i olika utkast till programmet har diskuterats.

Under planarbetet uppstod tidigt frågor kring projektet totala hållbarhet. I början av 2013 inleddes därför arbetet med hållbarhetsprogrammet med sikte på att utveckla hög hållbarhet för ett område med mindre centralt läge, där samtidigt en hög täthet var nödvändig för att stödja viktiga aspekter av hållbarhet. Hållbarhetsprogrammet har tillsammans med miljöbedömningsprocessen bidragit till att stadsstrukturen omarbetats och att ett brett spektrum av hållbarhetsaspekter vägts in i utformningen av detaljplanen. Programmets innehåll styrs i stor omfattning av plankarta, planbeskrivning och exploateringsavtal, vilket ger en hög sannolikhet i genomförandet av kraven.

MKB-ansvariga konsulter har fortlöpande funnits med i planarbetet så att centrala miljöfrågor har integrerats i planen. Arbetet har bedrivits som en interaktiv process, där förslag kontinuerligt bedömts till sin hållbarhet. Arbetet har tagit stöd i verktyget Värderosen, med vars hjälp olika hållbarhetsaspekter har kunnat beskrivas och värderas och då det sedan kunnat göras avvägningar mellan de olika hållbarhetsaspekterna.

Under arbetet har ett flertal samrådsmöten genomförts med Länsstyrelsen, från programskedet till samrådsskedet. Många frågor har då kunnat diskuterats, inte minst aspekter kring kulturmiljö, strandskydd och vattenmiljö.

Detaljplanen har upprättats av Österåkers kommuns Samhällsbyggnadsförvaltning. En projektgrupp med lämplig utbildning för planarbetet har tillsatts, bestående av följande tjänstemän och konsulter:

Lars Barrefelt: stadsarkitek, Daniel Nygårds, planarkitek, Elise Kieri, exploateringsingenjör, Donald Jensen, exploateringsingenjör, samt från Ekologigruppen Krister Sernbo, Karin Görölin, Hillevi Eklund, Åsa Eriksson och Emma Holmberg.

2. Hänsyn till MKB och inkomna synpunkter

Detaljplanen ingår som en del i den tätortsutveckling som skisserats i fördjupad översiktsplan för Täljöviken (antagen 2006). I takt med kommunens utveckling, har planer för Centrala Åkersberga tagit form och strukturskisser för Kanalstaden, vilket påverkat utformningen av planen för Näsängen efterhand.

Efter den fördjupade översiktsplanen togs ett detaljplaneprogram fram. Programmet omfattade både Täljöviken och Näsängen. Miljöbedömningen av programmet påbörjades senhösten 2008, då arbetet med en behovsbedömning av ett detaljplaneprogram genomfördes. Under programarbetet genomfördes också ett antal möten, där miljöaspekterna i olika utkast till programmet har diskuterats. Ett färdigt programförslag presenterades i juni 2009. Under tidsperioden för arbetet med planprogrammet har arrendatorer vid Näs gård deklarerat att de ämnar upphöra med jordbruksverksamhet. Detta medför svårare förutsättningar att hävda landskapet, men

öppnar för bättre möjligheter att genomföra FÖP:ens intentioner om sammanhållet vägnät på halvön.

Detaljplan, samrådsversion

Detaljplan för Täljöviken antogs 2012. Samma år inleddes planarbetet med den aktuella planen för Näsängen med en förnyad behovsbedömning. Planområdet utvidgades då något med bergkullar norr om Näs gård, samt områden i öster tillhörande Runöskolan. Under 2013 utarbetades förslag till struktur som en fortsättning på strukturen i Täljöviken.

I början av 2013 inleddes ett tydligare arbete med hållbarhetsfrågorna med sikte på att utveckla hög hållbarhet för ett område med mindre centralt läge. Programmets förslag till gles småhusbebyggelse sågs som problematisk i miljöbedömningen, då den i detta läge skulle leda till högt bilberoende och allmänna platser med låg kvalitet och med små möjligheter att skapa betydelsefulla mötesplatser vid vattnet. Arbetet med ett hållbarhetsprogram inleddes. Hållbarhetsprogrammet har, inom ramen för miljöbedömnings-processen, bidragit till att stadsstrukturen omarbetats och att ett brett spektrum av hållbarhetsaspekter vägts in i utformningen av detaljplanen. Visionen har då utvecklats till en småstadsmiljö med så pass hög attraktivitet att bebyggelsen kan vara tät nog för god kollektivtrafik och lokal service, där attraktiviteten är tillräckligt hög för att skapa en marknad för flerbostadshus. Under tiden utarbetades samtidigt förslag till åtgärder och kompensationsåtgärder för vattenmiljö, samt förslag till skötselplan för natur och parkmark. Negativ påverkan som då minskade: Miljöbedömningsprocessen har bidragit till att utveckla och säkerställa ett antal hållbarhetsprestanda i planen, främst knutna till social hållbarhet och hållbara transporter. Genom utformningskrav och placering av bryggor i samrådsskedet kunde negativ påverkan på vattenmiljön minska. Positiv påverkan som har förstärkts: Stadsdelens karaktär av mötesplats har förstärkts med bl.a. attraktiva mötesplatser och promenadvänliga gator. Tillgängligheten till strandområdet har utvecklats, liksom stadsdelens tillgänglighet och orienterbarhet. Skötselplan för strandängar, skogsbestånd och parkmark utvecklar och bevarar höga naturvärden.

Detaljplan, granskningsversion

Inför granskningen av planen har detaljplanen delats upp i två delar, p.g.a. behovet av förlängd arkeologisk utredning i en del av området. Området i nordväst kring Näs gård blir en egen detaljplan, etapp 2. Resterande planerat område ingår som tidigare i detaljplan Näsängen. Efter samrådet, och inkomna synpunkter, bland annat Länsstyrelsens yttrande, har flera justeringar gjorts i planen.

Totalt minskar andelen strandskydd som kommer att upphävas. I granskningsskedet är det området för strandtorget, bryggfästet, bryggan och dagvattendammen som kräver att strandskyddet upphävs + delar av vissa gator + 2 pumpstationer. Småbåtsbryggorna och parkering inom strandskyddet har tagits bort. Odlingslotter, lekplats och parkmark ligger kvar inom strandskydd men kommer att kräva dispens från strandskyddet. Utformningen av Näs brygga har detaljerats för att kunna möta krav på tillgänglighet och vattenmiljö. Planområdet har utvidgats för att kunna skydda och hävda strandängarna ända ner till naturreservatet.

Efter Länsstyrelsens bedömningar av fornlämningar, har några fornlämningar fått ändrad utbredning. Förhållandet till fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader har stärkts, där skyddet för vissa byggnader stärkts och större rum för

fornlämningsområden lämnats, medan samtidigt en förskole-tomt gör ett utökat intrång i fornlämnning. Skötseln för området har detaljerats inom skötselplanen, bl.a. med tydligare beskrivningar av skötsel av strandområdet och natur och park på land.

Formerna för ett Exploateringsavtal som säkerställer genomförandet av Hållbarhetsprogram, Gestaltningprogram och Skötselplan har utvecklats för att kunna säkerställa genomförandet av de hållbarhetsaspekter som inte i detalj säkerställs av planbestämmelser.

Detaljplan, antagande

Inför antagandet har flera justeringar vidtagits, inte minst för att tillmötesgå synpunkter från granskningen. Ett omfattande arbete har lagts ner på att tydligare utreda vattenmiljön och beskriva viktiga hänsyn till denna, främst kring utformningen av Näs brygga. Bryggans läge har justerats något, så att sträckningen helt överlappar den befintliga bryggan. Därmed har också grunden för upphävande av strandskyddet för bryggan kompletterats med ytterligare ett särskilt skäl. Konsekvenserna för vattenmiljön bedöms fortsatt vara desamma, men kan nu beskrivas tydligare. Hänsynen till vattenmiljön är tydligare beskrivna.

Tomten för skolan i nordost har utvidgats för att ge plats för fler elever. Den kommer då att i viss mån inkräkta på ett område med höga naturvärden, vilket kräver vissa hänsyn. Tomten för förskolan i sydväst har flyttats något för att minska konflikter med ett fornlämningsområde, vilket minskar negativa konsekvenser för kulturmiljön. Frågor kring skredrisk vid byggnation har belysts tydligare, med mer ingående beskrivning av de åtgärder som ska vidtas vid grundläggning.

Genomförandefrågorna har fördjupats. Exploateringsavtalet har utvecklats och stämts av med Hållbarhetsprogrammet och Gestaltningprogrammet. Genomförandet av flera hållbarhetsaspekter har då stärkts. Frågor kring miljöprestanda för byggnader har dock tagits bort och det möjliga p-talet har höjts. En organisation för genomförandet har beskrivits.

Dialoger

En rad avstämningsmöten har genomförts med Länsstyrelsen från 2013 t.o.m. 2017. De mest centrala frågorna vid dessa möten har varit förhållandet till strandskyddet, påverkan på vattenmiljön och påverkan på kulturmiljö och fornlämningar. Frågorna kring begreppet hållbar tätortsutveckling har diskuterats, inte minst i relation till tolkningen av särskilda skäl för upphävande av strandskydd och för bebyggelse på jordbruksmark. Sedan 2017 pågår en dialog med bl.a. Sportfiskarna och Naturskyddsföreningen inom ramen för arbetet med skötselplanen för Täljövikens strandängar.

Övriga synpunkter

Flera synpunkter har tagit upp en oro för att Täljövikens vattenmiljö ska påverkas negativt av projektet, inte minst förutsättningarna för reproduktion av fisk. Därför har denna fråga behandlats med flera fördjupande utredningar som resulterat i ett antal åtgärder som sammantaget kommer att förbättra förutsättningarna för fisk. Bryggan kommer att utformas så att negativ påverkan blir liten, samtidigt som en skötsel av strandängarna och vattnen kring projektet utvecklas så att en stor positiv påverkan erhålls. Frågor kring dagvattensystemet har avhandlats genom hela projektet. Inför antagandet har förtydligande gjorts vad gäller kraven på hantering av vatten på

kvartersmark och var ansvaret för drift ligger. Vissa parkytor har också tillskrivits funktioner för vattenhanteringen.

Förutom vattenmiljön, har utformningen av gaturummen varit den mest diskuterade frågan. Dessa är utformade genom avvägningar bl.a. mellan behov av fungerande kollektivtrafik, trygga gaturum, gaturummet som mötesplats, samt möjligheterna till gång- och cykeltrafik. Inför antagande har detaljer i det centrala partiet av storgatan än en gång justerats med hänsyn till framkomligheten för buss. Enligt synpunkter från brandförsvaret ska alléträdens placering ta hänsyn till framkomligheten för stegbilar.

Flera föreningar har ifrågasatt projektet utifrån risken för negativ påverkan på natur- och kulturmiljövärden, såväl inom planområdet som i det närbelägna naturreservatet Näsudden. Vad gäller kulturmiljövärden, kommer såväl värdefulla byggnader som värdefulla landskapsstrukturer att gå förlorade med projektet, medan enstaka byggnader och landskapselement skyddas. Här har tätortens behov av utveckling i anslutning till stationerna bedömts vara viktigare. På samma sätt motiveras också bebyggelse på jordbruksmark som ett ”väsentligt samhällsintresse”, något som också ifrågasatts av samma föreningar. Flera detaljerade anpassningar till fornlämningar har genomförts enligt synpunkter från Länsstyrelsen. Projektet kommer att påverka vissa naturmiljövärden negativt. Planens struktur har dock anpassats så att de allra största delarna av de värdefulla biotoperna bevaras samtidigt som de ges en naturvårdsinriktad skötsel. Kommunens uppföljning av skötselplanerna är i denna aspekt viktig och därför finns plan för uppföljning i dessa.

Efter att såväl Länsstyrelsen som Hembygdsföreningen uttryckt oro över dåliga grundläggningsförhållanden och risk för sulfidlor, har fördjupade geotekniska utredningar genomfört och detaljerade förslag till grundläggning utarbetats. Planen har också utformats i enlighet med Länsstyrelsens rekommendationer för hänsyn till havsnivåhöjningar och risker för skyfall. Risker för föroreningar vid planerade badplatser har utretts och avförts, enligt påpekande från Länsstyrelsen.

3. Skälen för att planen har antagits i stället för de alternativ som övervägts

Rent formellt har planen för Näsängen endast rymt ett alternativ. Under processen har dock flera alternativa utformningar beaktats.

Planarbetet inleddes med ett förslag om ca 350 småhus, i linje med det då antagna programmet för Täljöviken. Tidigt uppstod dock frågor kring projektets hållbarhet och om utvecklingen kunde definieras som ett väsentligt samhällsintresse eller ge grund för särskilda skäl i förhållande till strandskyddet. Det fanns tidigt en oro för att stadsdelen skulle bli svår att förse med god kollektivtrafik och lokal service, men också att den glesa strukturen inte skulle kunna ge en tillräckligt allmänt tillgänglig karaktär eller ge förutsättningar för attraktiva mötesplatser vid vattnet.

Så småningom prövades en tätare struktur, präglad av allmänna, attraktiva gaturum och allmänna platser, med en täthet som kunde möjliggöra god kollektivtrafik och lokal service. För att på ett trovärdigt sätt kunna möta bostadsmarknaden med huvudsakligen lägenheter i detta läge, blev det särskilt viktigt att kunna ge en stark attraktivitet åt stadsdelen. Attraktiviteten blev på så vis en förutsättning för tätheten och den övriga hållbarheten.

Planprocessen har därefter i stort sett varit en process med avvägningar mellan olika hållbarhetsaspekter. En sammanhållen bebyggelsestruktur, med attraktiva och trygga gaturum, lätt att röra sig i till fots, har varit central. Samtidigt har utrymme behövts för en grönstruktur med viktiga naturvärden, fornlämningar, dagvattenhantering, etcetera.

Näs brygga har setts som särskilt betydelsefull för planområdets och hela tätortens attraktivitet. Med bryggan säkerställs den attraktivitet som gör det möjligt att bygga stadsdelen med den föreslagna tätheten. Bryggan svarar också mot hela tätortens behov av en samlade mötesplats vid vattnet och fungerar som en viktig målpunkt i sammanhållande stråk genom den kommande Kanalstaden.

4. Uppföljning av miljöpåverkan

Under genomförandet av den föreslagna planen bör kontinuerligt åtgärder vidtas för att följa upp risker för betydande miljöpåverkan och för att kunna vidta åtgärder. I MKB och tillhörande hållbarhetsprogram har nedanstående områden identifierats som i behov av uppföljning och övervakning. Denna särskilda sammanställning har kompletterats med ansvar för uppföljningen.

Marköverlåtelse – försäljningar

Exploatören ansvarar för att förklara projektets hållbarhetsambitioner och sätta in nya aktörer i Hållbarhetsprogrammet och Gestaltningprogrammet, samt förklara projektets förväntningar och regleringar på att följa dessa.

Exploatören ansvarar för att entreprenörer som utför anläggnings- och konstruktionsarbeten, utarbetar miljöplaner som tillser att etablerings- och anläggningsarbeten inte riskerar att påverka vattenmiljön eller värdefull vegetation på ett negativt sätt. Kommunen ska godkänna miljöplanerna. Exploatören för vidare ansvaret för dessa i samband med marköverlåtelse.

Anläggning av allmän plats

Kommunen ansvarar för att anläggning av allmän plats (gator, torg, park, m.m.) följer anvisningarna i Gestaltningprogram, Hållbarhetsprogram och Skötselplan, liksom anvisningar i de till exploateringsavtalet bilagda förprojekteringarna. Se också ”Uppföljning av skötsel av park och naturmark”.

Kommunen ansvarar för att entreprenörer som utför anläggnings- och konstruktionsarbeten, utarbetar miljöplaner som tillser att etablerings- och anläggningsarbeten inte riskerar att påverka vattenmiljön eller värdefull vegetation på ett negativt sätt. Kommunen ska godkänna miljöplanerna och följa upp att de genomförs på ett sätt som ger det avsedda skyddet för mark och vegetation.

Kommunen ansvarar för att entreprenörer har tillgång till information om avrinnings- och vattenförhållanden, vattenmiljöns känslighet, naturmiljöns känslighet och värdefulla kulturelement. Entreprenörer ska också ha tillgång till detaljerad information om läget för värdefulla träd, värdefulla biotoper, etcetera.

Anläggning och utformning av Näs brygga

Kommunen ska följa upp att bryggan utformas i linje med Gestaltning- och Hållbarhetsprogram. Krav för anläggning av Näs brygga kommer att meddelas i

samband med miljödömdom för vattenverksamhet. Kommunen ansvarar för att anläggningen följer kraven i miljödömdomen och eventuella anvisningar för långsiktig uppföljning.

Utformningen av bryggan har betydelse för MKB:s bedömning av konsekvenser i förhållande till såväl strandskyddet som till MKN för vatten. Viktiga aspekter att följa upp är bl.a:

att bryggan utformas som tydligt allmän, attraktiv för besökare och med tillgänglighetsanpassning

- att bryggan utformas så att båtar inte kan lägga till
- att bryggan utformas så att den medför minimal påverkan på fisk och bottenvegetation och uppfyller krav i kommande miljödömdom
- att bryggan anläggs utanför vegetationssäsong och så att grumling av omgivande vatten kan undvikas

Kommunen ansvarar för långsiktig uppföljning av bryggans påverkan på fisk- och fågelliv i området, samt för att vidta konsekvenslindrande åtgärder vid behov.

Kommunen ansvarar också för att bryggan över tid är tydligt allmän till sin karaktär, attraktiv för besökare och tillgänglighetsanpassad.

Anläggning av strandparken

Utformning och anläggning inom strandparken har betydelse för planens konsekvenser främst i förhållande till strandskyddet. Flera anläggningar kommer att prövas genom dispens från strandskyddslagen.

Kommunen ska följa upp att alla delar av parken är tillgängliga för allmänheten, med god upplevelse av närheten till vikens vatten. Anläggningar i parken ska vara tillgänglighetsanpassade.

Avverkning i samband med bebyggelse

Kommunen ansvarar för att skötselplanen följs när trädbestånd måste avverkas för att ge plats för bebyggelse och anläggningar.

Gaturum

Kommunen behöver utveckla rutiner för en långsiktig uppföljning av gaturummens utformning, så att dessa utformas med den attraktivitet och funktionalitet som Gestaltungs- och Hållbarhetsprogrammet beskriver. Här ingår att bevaka utformning av trottoarer och cykelbanor, anläggning av attraktiva och trygga busshållplatser, antal och placering av cykelparkeringar, utformningen av belysning, etcetera.

Uppföljning i samband med bygglov

Kommunen behöver utveckla metoder att löpande följa upp att de bygglov som ges, leder till den samlade attraktivitet och hållbarhet som föreskrivs i Gestaltungsprogram och Hållbarhetsprogram.

Exploatören ansvarar för att entreprenörer som utför anläggnings- och konstruktionsarbeten, utarbetar miljöplaner som tillser att etablerings- och anläggningsarbeten inte riskerar att påverka vattenmiljön eller värdefull vegetation på ett

negativt sätt. Kommunen ska godkänna miljöplanerna och följa upp att de genomförs på ett sätt som ger det avsedda skyddet för mark och vegetation.

Kommunen ansvarar för att entreprenörer har tillgång till information om avrinnings- och vattenförhållanden, vattenmiljöns känslighet, naturmiljöns känslighet och värdefulla kulturelement. Entreprenörer ska också ha tillgång till detaljerad information om läget för värdefulla träd, värdefulla biotoper, etcetera.

Kommunen behöver följa upp att kvartersmark ges en tydlig avgränsning mot naturmark, i enlighet med Planen och Gestaltningsprogrammet, så att naturmarkens värden och tillgänglighet för allmänheten kan bevaras.

Kommunen ska följa upp att gårdsytor och fördröjningskapacitet anläggs i enlighet med planen och att programmet för GYF beaktas. Andelen icke hårdgjord mark och fördröjningskapacitet, som regleras i planen, behöver följas upp över tid.

Kommunen behöver utforma rutiner och organisation för att följa upp den sammanlagda attraktiviteten och hållbarheten i stadsdelen, utifrån de bygglov som beviljas. En sådan uppföljning behöver ske tillsammans med och i dialog med markägare och exploitörer. Här behövs en samlad överblick över kvartersformernas utveckling och kvartersmarkens anslutning till gata (fasadlängd, fönsterhöjd, entréer, etcetera). Det behövs en samlad bild av hur funktionsblandningen kan uppnås, med andelen verksamhetslokaler och platser för lokal service, samt hur blandningen av lägenhetsstorlekar, boendeformer etcetera utvecklas. Det behövs också en samlad överblick över hur gestaltningen utvecklas över tid, så att Gestaltningsprogrammets intentioner och ambitioner sammantaget kan uppnås.

Skolor och förskolor

Kommunen ska följa upp att lokaler för planerade skolor och förskolor utformas så att de tillhörande områdena för utevistelse blir tillräckliga som yta per elev, i linje med Hållbarhetsprogrammet.

På förskoletomten i nordost, intill parkvillan måste skyddsvärda träd mätas in och skyddsåtgärder måste vidtas så att träden inte riskerar att skadas och så att träden kan stå kvar utan att grenar riskerar att falla ber på lekande barn.

Dagvattensystem

Kommunen ansvarar för att dagvattensystemet som helhet anläggs med sådana funktioner att de motsvarar den prestanda som utlovats i dagvattenutredningen. Systemets funktion och prestanda ska följas upp regelbundet och långsiktigt.

På lång sikt krävs att man följer upp risken för översvämningar av de nedre dammarna och utvärderar behovet av att höja dammarnas vallar eller murar.

Energisystem

Kommunen ska föra en dialog med exploitören kring det framtida energisystemet för att underlätta lösningar som bygger på förnyelsebar energi.

Uppföljning av skötsel i skötselplaner

De skötselplaner som är knutna till detaljplanen innehåller en lång rad förslag till åtgärder som är viktiga för att planen ska kunna få positiva effekter för naturmiljön. Kommunen ansvarar för såväl genomförande som uppföljning av skötseln. Skötseln avser allmän platsmark, med undantag för en trädrad samt delar av allé av flerhundraåriga ekar som finns på förskoletomt (Allé nr 7c). Det finns två skötselplaner kopplade till planen:

- 1) Skötselplan för Näsängens natur och parkmark
- 2) Skötselplan för Täljövikens strandängar

Flera av bedömningarna i MKB är beroende av att den föreslagna skötseln genomförs. Av störst betydelse är att åtgärder för anläggning och skötsel av strandängar och vattenområden genomförs, då detta på ett tydligt sätt bidrar till arbetet för att uppnå MKN för ytvatten med avseende på ekologisk status. Anläggningar för att utveckla tillgängligheten till strandområdet är också relaterade till bedömning av påverkan på Strandskyddet, på samma sätt som uppföljning av slitage och störning av fågelliv. Skötsel av Näsängens bestånd av ädellöv- och barrträd har också stor betydelse. Skötseln av Näs-kulle – Fåfången förväntas få stor betydelse för kulturmiljövärdena.

Skötselplanerna rymmer specifika anvisningar för uppföljning av såväl engångsåtgärder som löpande skötsel.

Kommunen ska kontinuerligt följa upp att tomtmarkens avgränsning mot park- och naturmark är tydlig, i enlighet med Planen och Gestaltningsprogrammet, och att allmän mark inte annekteras genom privatiserande markeringar av tomtägare.

Hälsa, säkerhet och trygghet

Kommunen ansvarar för att stadsdelen utvecklas så att hänsyn tas till hälsa och säkerhet.

Bullernivåer

Det är kommuner och myndigheter som ansvarar för att miljö kvalitetsnormer följs. Österåkers kommun ansvarar för att följa upp att bullernivåer hålls så låga som möjligt i området. Minimikravet är att riktvärden för buller följs för bostäder och uteplatser inom området (bortsett från införd undantagsbestämmelse för huvudgatan), men åtgärder för att åstadkomma lägre värden än bullerförordningens riktvärden ska vidtas i enlighet med hållbarhetsprogrammets vision om god folkhälsa.

Översvämningsrisk

Vid bygglov ansvarar Österåkers kommun för att byggnader grundläggs i enlighet med planbestämmelserna (som följer Länsstyrelsens riktlinjer). Österåkers kommun ansvarar för att planerade skyddsbestämmelser i plankartan för översvämningskydd och dagvattenhantering efterlevs och följs upp.

Tillgänglig och trygg stad

Österåkers kommun ansvarar för uppföljning av invånarnas känsla av trygghet i området. Då kvinnor i större utsträckning än män känner sig otrygga i offentliga rum bör särskild hänsyn tas till kvinnors upplevelse av de offentliga rummen och uppföljning bör

ske med metodik som utformats med kvinnors deltagande. Kommunen ansvarar för säkring av att hela stadsdelen är tillgänglighetsanpassad enligt PBL, BBR och ALM.

Hållbara livsmönster

Kommunen ska, i samråd och dialog med exploatören, följa upp att stadsdelens utformning och gestaltning ger avsedda möjligheter till hållbara livsmönster, i enlighet med Hållbarhetsprogrammet.

Hållbara transportmönster

Österåkers kommun ansvarar för uppföljning av invånarnas trafikvanor. Om uppföljningen av invånarnas trafikvanor, i kontrast till uppsatta hållbarhetsmål, visar på ett ohållbart högt bilberoende i stadsdelen, ska kommunen föreslå åtgärder för att öka andelen hållbara transportslag. Åtgärder som kan övervägas är t.ex. fysiska åtgärder som kan gynna kollektivtrafik och cykel, åtgärder inom mobility management, initiativ till bilpool, etcetera.

Hushållning med resurser

Kommunen bör om möjligt följa upp stadsdelens invånares förbrukning av energi och resurser och vid behov ge råd till och stimulera en lägre energiförbrukning, en större andel förnyelsebar energi, en effektivare källsortering av avfall, etcetera.

Lokal odling

Kommunen ska följa upp att det anläggs ytor för gemensam odling eller odlingslotter i den omfattning det finns efterfrågan till, enligt Hållbarhetsprogrammet. Uppföljningen ska också säkerställa att parkmark bevaras utan anlagda, hård-gjorda ytor i den omfattning som föreskrivs i Hållbarhetsprogrammet.

Näringslivsutveckling

Österåkers kommun ansvarar för att ta fram ett program för näringsliv och service som undersöker möjligheter för lokaler som lämpar sig för olika verksamheter; butiker, café/restaurang, service, fritidsverksamheter och kontor. Programmet ska inkludera ett långsiktigt engagemang för att samordna olika initiativ till utbildnings- och företagsetablering, samt undersöka möjligheten att utnyttja Runöskolans lokaler för ändamålet.

Planering av angränsande områden

Planens hållbarhet är beroende av hur angränsande planer utvecklas och den utvecklingen ska kommunen bevaka i det kommande planarbetet. Det gäller främst följande:

- En gen cykelförbindelse mot Åkersberga centrum och station ska anordnas.
- Den planerade sträckningen för buss, längs huvudgatan, behöver få en effektiv koppling till i första hand Åkersberga station.
- Entréer till naturområden i norr behöver kopplas till anlagda stigar och motionsspår, främst i den s.k. Björnungeskogen.
- Enligt Hållbarhetsprogrammet ska Näsängen dp kopplas med minst tre gator till omgivande stadsdelar, men med ett större antal förbindelser som är tillgängliga för gång och cykel.

- Näs brygga är planerad som en för kommunen unik mötesplats vid vattnet. Bryggan ska vara lätt att nå från omgivande stadsdelar och från Åkersberga centrum till fots och med cykel. Förbindelserna från centrum, och stationen, ska präglas av få riktningsförändringar (så få och så raka linjer som möjligt, enligt space syntax), tydlig orienterbarhet och attraktiva gaturum och promenadvägar.
- Kommunen bör följa upp att de värdekärnor för biologisk mångfald som finns i planområdet, kan kopplas till en grön infrastruktur för i första hand biotoperna gammal barrskog, ädellövträd och strandängar.
- Kommunen ska utarbeta och genomföra ett program för uppföljning av hur tätortens utveckling påverkar naturvärden på Näsuddens naturreservat. Vid behov ska åtgärder vidtas för att kanalisera besökare eller förebygga skador av slitage.

Effektivt & långsiktigt genomförande

Kommunen och markägare har bildat en organisation som ansvarar för att genomföra projektet i enlighet med Planen, Hållbarhets- och Gestaltningssystemet.

Österåkers kommun ansvarar för uppföljning av organisationens kompetens att genomföra projektets syfte, vision och hållbarhetsmål.

Österåkers kommun ansvarar för att projektets hållbarhetsprogram är förankrat hos samtliga markägare/fastighetsägares firmatecknare inom projektområdet. Kommunen ansvarar även för att upprätta en rutin för hur nya markägare/fastighetsägare ska bli delaktiga i projektets vision och insatta i Hållbarhets- och Gestaltningssystemet.